

Да се живее сопствениот живот

Емил Арман

1926

„Зошто го напушташ отворениот пат, одбирајќи го тесниот и тешкиот? Знаеш ли навистина, девојче, каде се водиш себеси? На крајот можеш само да се најдеш во мистериозна бездна. Никој, дури ниту криумчарите, не се осмелуваат таму да истражуваат. Остани на широкиот, просторен пат по кој чекорат сите, зошто не го сториш тоа? Остани на згрижениот и обележан пат, каде има знаци и насоки. Толку е удобно и пријатно да се шеташ по него!“

„Затоа што ми се гади од задушувачкиот прав, ми се гади од патот кој останатите го следат; ми се гади од бавните возачи и брзите пешаци. Уморна сум од монотонијата на главните улици, од трубите на автомобилите и од дрвјата наредени како војници. Сакам да дишам слободна, да дишам како што сакам, да го живеам сопствениот живот.“

„Никогаш нема да успееш да го живееш сопствениот живот, кутра девојко. Тоа е илузија. Текот на годините наскоро ќе те излекува од тој копнеж. Секогаш на одреден начин живеете за други луѓе, и тие, за возврат, до одреден степен живеат за нас. Оној кој ја сади пченицата не е истиот кој го меси лебот. Рударот не е оној кој управува со возот. Животот во општество е збир на многу сложена човечка машинерија, чие функционирање бара голема посветеност, бројни компромиси и бескрајно внимание.“

Размисли за хаосот кој би настанал кога секој би сакал да го живее сопствениот живот! Тоа би бил пекол, ако секој би пошол по патот кој ниту еден патник не го одбира, каде пирејот расте заплеткан и за кој никој не знае каде води.“

„О, старецу! Токму таа сложеност на животот во општество е она што ме ужаснува. Шокирана сум од обврската да бидам зависна од личноста крај мене, обврска која чувствувам како сè повеќе му натежнува на моето битие, на мојата желба да живеам на свој начин. Се обесхрабрувам соочена со идејата да го живеам животот на другите, да живеам за другите; сакам да можам да загризам полни залаци, без да се најдам осудена како лакомец или разгалено детиште. Сакам да бидам способна да легнам наземи и да се испружам на тревната полјана, без страв од стражари или полиција. Ги сакам корените, дрвјата и суштествата од шумата, грмушките со капинки и малини крај овој пат без излез; што ми е грижа за позлатениот леб и за палатите во друштво на оние од кои чувствувам одвратност? Зошто треба да се грижам каде одам? Живеам за денес и не сум заинтересирана за утре.“

„О, младо девојче! И други пред тебе ги изустиле истите зборови, и тие, како тебе, заминале кон непознатото. Никој од нив не се вратил назад од тоа патување. Долго време подоцна, на сега веќе израмнетиот пат, на ридовите исчистени од тревје, мали планини од коски се пронаоѓаат тук-таму - тоа е сè што останало од нив. Сите тие несомнено ги живееле сопствените животи, но по која цена? И колку долго? Размисли за сите оние високи кули, кои бескрајно произведуваат густе облаци од чад. Тоа се оцаците на грандиозните фабрики кои човештвото ги издигна - таму милиони мажи, во тие избелени, просторни и добро проветрени простории, работат на чудесните машини, кои нè снабдуваат нас луѓето со сите неопходни производи. А кога ноќта ќе падне, овие едноставни луѓе, задоволни од добро завршената дневна работа, свесни за секојдневниот леб кој го добиваат преку потта на своите чела, пеејќи си доаѓаат дома, во своите скромни домови, каде нивните сакани ги чекаат... Погледни онаму кај онаа правоаголна зграда, со нејзините големи ходници и широки прозорци; тоа е училиштето, каде несебични учители ги подготвуваат малите битија како тебе да се избораат со предизвиците на животот; мали суштества кои

во школувањето наоѓаат само предност - зар не го слушаш слаткиот звук на тие тенки гласчиња како ги повторуваат лекциите кои вчера беа поучени да ги запаметат?

Звукот на оние војнички свона и на тие воедначени чекори, кои наскоро ќе можат да ги изодат кривините и нерамнините на патот пред нив, е таму за тебе, за да донесе трупа од момчиња и девојчиња кои ќе маршираат со знамето високо над нив, деца кои се чуваат во училиштата одреден временски период со цел да се научат како ефикасно да ја бранат својата татковина, својата нација, ако некоја закана и дојде од зад грб.

Зар не разбираш дека тоа е начинот на кој луѓето еволуираат кон Прогресот, секој од нив работејќи во рамки на својата специјализација и според сопствените капацитети? Постојат, без сомнеж, судници и затвори, но тие се за бунтовниците, за неколкутемина недисциплинирани, кои ги прават тие институции неопходни. Без разлика на своите недостатоци, за воведувањето на ваква состојба на нештата беа потребни векови. Тоа е нашата цивилизација - несовершена, но способна за усовршување - од чие влијание никогаш не ќе можеш да побегнеш, освен ако не потонеш во којзнае какви длабочини.“

„Во тие огромни фабрики и работилници не гледам ништо друго, освен стада робови, кои монотонно ги извршуваат, како да се црковни церемонии, истите гестови пред истите машини; робови кои изгубиле секаква иницијатива и чија индивидуална енергија се намалува сè повеќе и повеќе секој ден, и секој ден ми изгледа сè помалку и помалку вистинито дека тие ризици се дел од неопходните услови за човековото постоење. Од дното до врвот во административните хиерархии, само еден слоган може да се чуе - удави ја секоја индивидуална иницијатива.

Да, штом падне ноќ, ги слушам вашите работници како пејат, но со горчливи гласови и дури откако ќе навратат во барем една од бескрајните крчми, поставени околу фабриките. Гласовите кои доаѓаат од училиштата се малите гласчиња на тажни деца на кои им е здодевно и кои едвај можат да се воздржат да не истрчаат, да ги прескокнат оградите и ѕидовите, да се искачат на дрвјата. Под униформите на вашите војници гледам само суштества, во кои секое чувство на индивидуално достоинство е искоренето. Да се дисциплинира волјата, да се убие енергијата, да се заузди иницијативата — ова се императивите на вашето општество; тоа е она што луѓето мораат да го трпат за вашето општество да се одржи. Толку ужасно се плашите од оние кои не сакаат да се приспособат, што ги заробувате во мрачната темнина на затворските ќелии. Помеѓу вашиот „цивилизиран човек“ на дваесеттиот век, чија единствена грижа се чини дека е како да го избегне напорот кој е неопходен за да ја одржи својата егзистенција, и човекот „облечен во животински кожи“, кој победува? Последниот не се плашел од опасност, не ги познавал фабриките и бараките, ниту кафеаните и борделите, ниту затворот и училиштата. Сте ги конзервирале, менувајќи ги само навидум, суеверијата и предрасудите на овие луѓе кои ги нарекувате „дивјаци“. Но ви недостига нивната енергија, ви недостига нивната храброст и ви недостига нивната искреност.“

„Па, се согласувам дека во панорамата на нашето денешно општество има и некои темни сенки. Но, постојат широкогради луѓе, кои се обиделе и сè уште се обидуваат да воведат поголема еднаквост и правда во ова општество. Тие веќе регрутираат приврзаници и можеби уште утре ќе станат цврсто мнозинство. Не оди по овие застранети патишта — наместо тоа, држи се до добрите принципи, следи го методот. Верувај ми, јас сум искусен старец; успехот не ги следи оние кои систематски не тежнеат кон него. Науката нè учи дека е неопходно животот да се регулира. Хигиенистите, биолозите и лекарите во нејзи-

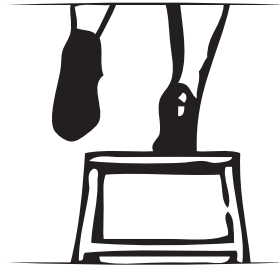
но име ќе те снабдат со неопходните формули за негово продолжување и за твојата среќа. Да се нема авторитет, принципи, дисциплина и план се најлошите недоследности.“

„Ниту ми е потребно, ниту го посакувам вашето дисциплинирање. Што се однесува до моите искуства, сакам да ги задржам за себе. Од нив, а не од вас, ќе ги извлекувам сопствените правила на однесување. Сакам да го живеам сопствениот живот. Робовите и лакеите ме ужаснуваат. Ги мразам оние кои доминираат, а оние кои дозволуваат да бидат доминирани ме згрозуваат. Оној кој клекнува пред камшикот не вреди повеќе од оној кој камшикува. Ја сакам опасноста и заведена сум од непознатото, несигурното. Преполна сум со копнеж за авантура и ни најмалку не ми е грижа за успехот. Го мразам вашето општество на бирократи и административци, милионери и просјаци. Не сакам да се приспособам на вашите лицемерни обичаи, ниту на вашата лажна учтивост. Сакам да живеам со сиот ентузијазам во чистиот, свеж воздух на слободата. Вашите улици, изградени според проектен план, го измачуваат мојот видик, а вашите униформни згради прават крвта во моите вени да врие од нетрпеливост. За мене тоа е доволно. Ќе го следам својот пат, соодветен на моите страсти, непрестајно ќе се менувам и не сакам утре да бидам истата како денес. Ќе продолжам да се движам и нема да дозволам крилјата да ми ги исечат било чии ножици. Не го делавам вашето морализирање. Одам напред, вечно страсна и горјќи од желба да му се предам на светот, на првата вистинска личност која ќе ми се приближи, на распарталениот патник, но никогаш на сериозните и суетни мудреци, кои би ја регулирале должината на мојот чекор. Ниту на догматот, кој би го задушил мојот ум со формули и правила. Не сум интелектуалка; јас сум човечко битие - жена која чувствува огромно треперење во себе пред импулсите на природата и пред љубовните зборови. Го мразам секој оков, секоја пречка; сакам да чекорам напред, гола, да му дозволам на сладострастното сонце да го гали моето тело со своите зраци. И, ох, старецу! Колку малку ќе се грижам кога вашето општество ќе се распарчи на илјада парченца и кога конечно ќе можам да го живеам својот живот.“

„Која си ти, девојче, заносна како мистерија и дива како инстинкт?“

„Јас сум Анархија.“

Анархистичка библиотека

Емил Арман
Да се живее сопствениот живот
1926

theanarchistlibrary.org
Превод: Ива

www.anarhisticka-biblioteka.org